מגנזי המלך

עובדות מוכיחין, שסיפר רבינו בנועם שיחין, בסעודתא דחקל תפיחין

פרשת במדבר תשפ"ב לפ"ק
| גליון מ"ז |

סיפורי קודש שסיפר כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א על

אור שבעת הימים מרן הבעש"ט הקדוש זי"ע

יומא דהילולא קדישא ו' סיון – יו"ט שבועות

כאטשיג מיר האבן נישט קיין השגה אין די געהויבענע ענינים פונעם דרך הבעש"ט, און אין די הנהגות וואס זענען זיך מתייחס נאכן בעש"ט הקדוש, און ווי רביה"ק זי"ע שרייבט שוין בספרו הקדוש ויואל משה (מאמר שלש שבועות סי' קפ"ה) דער ענין פון "נשתכחה דרך הבעל שם טוב", מיט דעם אלעם מה לנו גדול מתורת משה, וואס אורייתא כולא שמא דקוב"ה, פיל מיט סודות פולע ענינים, און אין המקרא יוצא מידי פשוטו, מען לערנט זיך אויס דערפון פשטות דיגע דברי מוסר והנהגה.

*

בשעת מען האט זיך געגרייט בעולם העליון אראפ צושיקן די הויכע נשמה פון בעל שם טוב הקדוש אויף די וועלט, האט זיך דער ס"מ באקלאגט פארן רבש"ע, אז דער בעש"ט וועט מטהר זיין די גאנצע וועלט, און מקלקל זיין אלעס וואס ער וועט זיך פלאגן איבער צו רעדן מענטשן צו עבירות, ער האט מער נישט וואס צו זוכן אויף די וועלט.

האט מען מחליט געווען אין הימל, אז מען וועט אראפשיקן אנטקעגן אים א גרויסער רשע, וואס וועט זיך קענען פארגלייכן מיט זיין גרויסע טומאה קעגן דעם גרויסן אור דער בעש"ט הקדוש, אזוי וועט זיין דער מלחמה גלייך.[1] דער רשע איז געווען "פראנק" ימ"ש.[2]

א פשטות'דיגע ערקלערונג אויף וואס פאר א וועג דער בעש"ט הקדוש האט מצליח געווען צו דעהאלטן אידישקייט ביים כלל ישראל.

דער בעש"ט הקדוש איז געווען א קדושה כללית, דער אילן החסידות, וואס האט קונה געווען אין זיך אסאך תיקונים לטובת הכלל, אבער זיינע תלמידים און נאכפאלגער האט זיך יעדער געפירט לויט זיין איינגארטיגן וועג, זיי האבן נישט געלייגט קיין דגש אויף "אלע" זיינע תיקונים נאר יעדער האט זיך פארלייגט אויף עפעס אנדערש.

נאר אין מנהג וואס אלע תלמידים האבן נאכגעפאלגט און איז אויך דער איינציגסטער איינגעפירטער מנהג וואס איז פארבליבן פונעם בעש"ט הק', דאס איז זאגן קאפיטל "הודו" ערב שבת פאר מנחה.[3]

דער בעש"ט הק' בשעת ווען ער האט געזאגט "יאמרו גאולי ה'", הבן זיך פארזאמלט טויזנטער נשמות וואס האבן געווארט אויף א תיקון, ער האט געדאוונט מנחה זייער א לאנגע צייט, ער האט אראפגעלייט א גרויסע עבודה, עס האט געקענט נעמען שעות.[4]

---

1 עי' תולדות יעקב יוסף פ' שופטים אות ט' סוד"ה ובזה נבא לבאר, ועי' בדברי יואל פר' מטות דעכ"ז כח הקדושה גובר, שזהו אמת וזהו שקר, ועי' מאיר עיני ישראל "זה לעומת זה".

2 אודות מלחמתו עם הפראנקיסטן עי' שבחי בעש"ט סי' כ"ה ור"ח, ליקוטי מוהר"ן ח"א סי' ר"ז, ומה שהאריך בזה היעב"ץ בספר השמוש, ובהפדות והפורקן (הועתק במעשה השם דינוב, ח"א -הבעש"ט הק' -הערה י"ב).

3 עי' במאור עינים (פ' בשלח) וז"ל: "וזהו שיסד הבעל שם טוב זלה"ה, נשמתו בגנזי מרומים, לומר בכל ערב שבת מזמור ק"ו, כי מחמת שצריך לזכך עצמו יותר ויותר בעת ההיא, ושם נזכרו ד' שצריכים להודות, והא' תעו במדבר, היא לשון דיבור, שכשבא להתפלל הוא תועה בהדיבור וכו', מחמת שהיה מקושר כל ימי השבוע בעסקיו, וזהו תעו במדבר וגו' עי"ר מושב וגו' הוא לשון התעוררות, התקנה היא ויצעקו כו' צעקה היא בלא דיבור, לה' שירחם עליו לעזרהו", עיי"ש בארוכות. [וכ"כ בעטרת צבי על זוה"ק (תרומה קס"ח:) עיי"ש הטעם].

4 עי' בס' שבחי הבעש"ט (אות כח) מה שסיפר ר' פאלק הכהן החסיד שכאשר נסע הרה"ק רבי גרשון מקיטוב מאר"י לחו"ל לשדך את בניו בא לגיסו הבעש"ט ז"ל, ובא אליו בערב שב"ק ובתפילת מנחה עמד הבעש"ט והי' מאריך עד צאת הכוכבים, ובליל שב"ק בעת הסעודה שאל ר' גרשון את גיסו הבעש"ט, מפני מה הארכת בתפילה כל כך, השיב לו הבעש"ט, כשאני מגיע לתיבת "מחיה מתים" [והי' ספק לר' פאלק אם לתיבת "מחיה מתים אתה" או "מחיה מתים ברחמים"], ואני מכוון יחודים אז באים נשמות מתים לאלפים ולרבבות, ואני צריך לדבר עם כל אחד ואחד מפני מה נדחה ממחיצתו, ואני עושה לו תיקון ומתפלל בעדו ומעלהו, והחשוב חשוב קודם, והם רבים כל כך, שאם רציתי להעלות כולם הייתי צריך לעמוד בתפילת שמונה עשרה שלש שנים, אך כשאני שומע הכרוז שמכריז "מקודש מקודש" ואי אפשר עוד להעלות הנשמות, אז אני פוסע מן השמונה עשרה, והפציר בו הרה"ק רבי גרשון שילמד אותו הכוונות כנ"ל, והשיב לו הבעש"ט שאם ישאר אצלו לעוד שבת ימסור לו הכוונות, ואכן כן עשה, ובערב"ש הבא כשעמד להתפלל תפילת מנחה וכוון הכוונות הנ"ל ראה שבאו אליו מתים כמו עדר גדול של צאן ונפל בחלשות מגודל הפחד שהי' לו ממחזה זה, עיי"ש בארוכות.

ועי' בבית אהרן (פרשת בא) וז"ל: שמעתי אומרים בשם הבעש"ט הקדוש זיע"א ועל כל ישראל אשר פעם אחת קיבל שבת על השדה והיו שם צאן רועים על פני השדה והגביהו בשעת מעשה את רגליהם הראשונים למעלה

יו"ל ע"י מערכת "משולחן מלכים" ד'סאטמאר ב"ב
כל הזכויות שמורות ©

ס׳איז אויך דא א פירוש פון בעש״ט אויף הודו.[5]

*

דער בעש״ט הק׳ איז געווען א אור אין תורת הנסתר,[6] דער בעש״ט הק׳ האט געהאט זיין חבריא קדישא די הייליגע תלמידים שרפי מעלה, וואס מיט זיי האט ער עוסק געווען אין כוונות און יחודים סודות התורה, ער האט זיך געהאט זיינע געקליבענע תלמידים וואס מיט זיי האט ער עוסק געווען אין תורת הנסתר הויבע ענינים, וואס מיר האבן נישט קיין השגה אין דעם. כ׳האב שוין געהאט די זכיה ברוך ה׳ צו מתפלל זיין אויף דעם מקום פון זיין ביהמ״ד, מ׳זעהט אז די מקום איז נישט אזוי גרויס, דאס איז געווען מיוחד פארן בעל שם הקדוש מיט זיין חבריא קדישא.

באמת איז בעפאר דעם בעש״ט הק׳ אויך געווען גאר גרויסע צדיקים, וואס האבן פארשיינט די וועלט מיט זייער גרויסקייט אין תורת הנסתר. אבער די דריי צדיקים זענען ביי כלל ישראל ווי א סגו״ל, רבי שמעון בן יוחאי, דער אר״י הקדוש, און דער בעל שם טוב הקדוש.

די דריי צדיקים איז די ראשי תיבות פון זייער נאמען די זעלבע אותיות, און ס׳איז מרומז אין פסוק (תהלים סה, יט) שבית שב״י - וואס גייט ארויף אויף קבלת התורה (שמו״ר פכ״ח ס״א) אז זייער דרך איז מסורה למשה מסיני.[7] רבי ש׳מעון ב׳ן י׳וחאי (מגלה עמוקות ואתחנן אופן ע׳), רבינו י׳צחק ב׳ן ש׳למה (חיד״א שם הגדולים מערכת י׳ אות שלב), רבינו י׳שראל ב׳על ש׳ם, זיי האבן באלויכטן די וועלט מיט תורת הנסתר און כוונות ויחודים, און זיי זענען קענן די דריי עמודי עולם, רבי שמעון בן יוחאי איז געווען עמוד התורה, דער אר״י הקדוש איז געווען עמוד העבודה, און דער בעל שם הקדוש איז געווען עמוד גמילות חסדים.

*

אבער די גדולי ישראל וואס זענען געווען בעפאר דעם בעל שם הקדוש האבן זיך בעיקר אפגעגעבן מיט זייערע תלמידים, גרויסע מוחין אנשים כערכם, זיי האבן עוסק געווען אין זייער דרך בלויז מיט זייער סגל חבורה, רבי שמעון האט מגלה געווען תורת הנסתר, און דער אר״י הקדוש האט מגלה געווען כוונות און יחודים, וואס צו דעם זענען מיוחד נאר די גאר שטארקע בעלי השגה גרויסע מוחין. דער בעל שם הקדוש - פאר זיך - האט באמת אויך געהאט זיין חבריא, זיין אינערליכן קרייז, זיינע תלמידים צדיקים קדושים, וואס זענען געווען גאר גאר הויך, העכער פון אלע הויבע, וואס מיט זיי האט ער עוסק געווען אין די ענינים. אבער חוץ די דרך עבודה וואס ער האט געלערנט מיט זיינע תלמידים, האט דער בעל שם הקדוש אויפגעהויבן דעם המון עם, מיט זיין גרויסע קדושה וואס האט פאשיינט די וועלט, מיט דעם האט ער צוגעצויגן די פשוטי עם.

אויך האט דער בעש״ט הק׳ איינגעפירט פארשידענע מנהגים וואס איז צושפרייט און אנגענומען ביי אלע, כל אשר בשם ״חסיד״ יכונה פירט זיך מיט די מנהגים וואס דער בעל שם הקדוש האט איינגעפירט, און די זאכן האבן אויפגעהויבן דעם המון עם.

*

לדוגמא, דעם ענין וואס מיר האבן געהאט דא דעם שבת קודש, זיצן ביים ״טיש״ און עסן צוזאמען, דאס איז פון די זאכן וואס דער בעל שם הקדוש האט איינגעפירט אז ביים עסן זאלן יעדער זיצן צוזאמען.

אזוי איז געווען ביי אלע צדיקים, מען איז געקומען צופארן צום רבי׳ן, און מען האט געגעסן ביים רבי׳ן ביים טיש, אזוי איז געווען אין צאנז, אזוי איז געווען אין סיגוט, און אין ראפשין, און אזוי איז געווען איבעראל, אזויווי ביי שלש סעודות עסט מען צוזאמען, אזוי איז געווען גאנץ שבת סיי ביינאכט און סיי בייטאג, די חסידים וואס זענען געקומען צו פארן, אלע געסט האבן געגעסן די סעודות ביים רבי׳ן, און דאס האט דער בעל שם הקדוש איינגעפירט. אזוי ווי מ׳זאגט אז די אנשי כנסת הגדולה הגדולה האבן מתקן געווען תפלה בציבור, און דער בעש״ט הק׳ האט איינגעפירט אכילה בציבור.

ס׳איז שווער צו זאגן א טעם אויף בעל שם טוב הקדוש פארוואס ער האט אזוי איינגעפירט (וגבהו מחשבותיו ממחשבותינו) אבער אזוי איז געווען.[8]

*

און בפשטות איז דאס געווען א תועלת פאר די פשוטי עם, ווייל אין די צייטן פארן בעל שם הקדוש, האבן די תלמידי חכמים און למדנים זיך געהאלטן העכער פון יעדן. מ׳זעהט דאס אין תולדות, ער איז פיל מיט דעם, ער איז דאך געווען פון די ערשטע תלמידים - מ׳האט געמיינט אז ווער ס׳איז א למדן א חריף, און קען מאכן פשט׳לך מיט חריפות, נאר דאס איז די זאך. די למדנים האבן זיך געהאלטן העכער, און האבן אראפגעקוקט די פשוט׳ע אידן, און די המון עם האבן זיך געפילט ווי די אפפא״ל, וואס קען ער שוין? קוים אביסל משניות, ער קען דאך נישט זאגן א פשט׳ל, ממילא איז ער גארנישט.[9]

איז געקומען דער בעל שם הקדוש און געזאגט, אויב מ׳איז נישט בענוה איז גארנישט וועדר די גאנצע תורה, די גאנצע למדנות, קענסט טאקע צוזאמשטעלן דריי מסכתות אין פופצן מינוט, אבער אויב עס איז מיט גאות איז עס גארנישט דער בעש״ט הק׳ האט איינגעפירט מען זאל עסן צוזאמען, אזוי זיצן צוזאמען ביי איין טיש יעדער איינער, דער גרויסער למדן זיצט נעבן דעם

---

5 ועמדו רק על שני רגלים האחרונים כעמידת איש, ואומרים בשם צדיקים טעמו ונימוקו עמו מחמת שקידת את כל העולם והעלה בשעת מעשה את כל העולם למקורו הראשון איז ממילא גם כל הברואים שהיו עומדים אז אצלו הגם שאין בהם דעת מ״מ כיון שמעט החיות המלובש בהם נתעלה למקורו הראשון ממילא הגביהו את עצמם וכו׳ והשיגו השגה גדולה כל כך מרוב קדושתו ואורו שהכניס הצדיק בזה העולם, עיי״ש.

6 נדפס בסידור תפלה ישרה, ובספר בעש״ט על התורה (פר׳ יתרו אות כ״ד) וז״ל: ״פירוש על הודו (תהלים ק״ה) שתיקן החסיד המקובל מופת הדור גדול בישראל מו״ה ישראל בעל שם טוב זצוק״ל מק״ק מעזיבוז, על העלאת הניצוצין שנפלו בקליפה כל ימי השבוע״, ופי׳ הפסוק יאמרו גאולי ה׳ אשר גאלם מיד צר. ר״ל אלו הנשמות המגולגלים כנזכר לעיל וכו׳, אשר גאלם מיד צר, שהוא הקליפה שנקרא יד צר וכו׳, עיי״ש שמפרש כל המזמור על דרך זה. ומסיים: ״יראו ישרים הם הניצוצות קדושות, וישמחו בעלייתן לקדושה, וכל עולה הוא הקליפה קפצה פיה... ע״כ פירוש על הודו ממוהר״ד ישראל בעל השם זצוק״ל דק״ק מעזיבוז (ספר קטן וס׳ רמזי ישראל. וס׳ תהלות שבת)״.

7 עי׳ בהקדמות ספה״ק מגיד דבריו ליעקב מה שכותב תלמידו הרה״ק רבי שלמה לוצקער זי״ע, ובהקדמת ספר בעש״ט עה״ת קונטרס מאירת עינים אות נ״ז בשם העטרת צבי.

בשבועות תשע״ב בנעילת החג ביאר רבינו שליט״א מה שנאמר בפרשת מתן תורה ויחן שם ישראל נגד ההר, שיש כאן רמז על רבינו ישרא״ל בעל שם טוב הקדוש, שתורתו הוא מקובלת מסיני ובזכותו זכינו למתן תורה, וליכא מידי דלא רמיזא באורייתא.

8 בחג השבועות תשע״ג אמר מרן רבינו שליט״א טעם לזה, שהיתה בזה תועלת כדי לקרב פשוטי עם אל הצדיקים, כי כאשר יראו הפשוטי עם שהצדיק אוכל ושותה כמותם, ועם כל זה דבוק בה׳ בכל נימי נפשו ורודף אחר המצות, אז ילמדו ממנו דרך נכונה בעבודתו ית״ש לנחול שני עולמות. ועיין עוד בדברי תורה מונקאטש מהדורא תנינא אות א׳ כמה טעמים בזה.

9 ובדגל מחנה אפרים (פר׳ ויקרא) כתב שמעתי אומרים בשם ר׳ יוסף מגיד מישרים דק״ק פולנאה זללה״ה שאמר על מה שאומרים העולם שהלומדים לערנן יוא והחסידים לערנן ניט, שהאמת שהלומדים כל מה שלומדים יותר הם גדולים בעיניהם ויחשב בעיניהם שכבר למדו הרבה כל הצורך, והחסידים כל מה שלומדים יותר הם יותר קטנים בעצמם, וזהו כל מגמתם שלומדים את עצמם להיות קטנים ושפלים בעצמם

וסיפר רבינו, שבשעת הסתלקות הבעש״ט שמעו ששפתותיו מרחשין ״אל תבואני רגל גאוה״. ועי׳ עוד בספרי הרה״ק מקאמארנא דעיקר החסרון דכת הפראנק׳יסטן היה שהיו בעלי גאה. וע״ע מעבודת הבעש״ט בענין זה בספה״ק יושר דברי אמת סוף אות מ״ד, ובנוצר חסד פ״ד מ״ד.

כל הזכויות שמורות ©

פשוט׳ען וואס קען קוים אביסל עברי און זאגט א צובראכענעם תהלים, דאס האט געוויזען פארן למדן אז נישט אלעס איז למדנות, און דאס האט געוויזן פארן פשוטן איד דו ביסט אויך עפעס, נישט נאר דער למדן וואס מאכט א סיום מסכת יעדע חודש איז א זאך, נאר אפילו דעם פשוט׳ן איד׳ס עבודה, זיין צובראכענעם תהלים, איז אויך חשוב ביים רבונו של עולם.[10]

*

און נאך מער, גדולה לגימה שמקרבת את הלבבות (סנהדרין קג:), אז דער אנגעזהענער איד דער עושר איז געזיצען ביי איין טיש צוזאמען מיטן פשוט׳ן איד דער ארימאן וואס איז געגאנגען אנגעטוהן אפגעריסן אפגעשלישן, האט עס גורם געווען אז דער עושר און למדן האט זיך אומגעקוקט אויפן ארימאן אז ער זאל נישט זיין אזוי אפגעריסן, ער זאל יא האבן א רעכטן מלבוש, אז דער עושר האט געזעהן אז דער ארימאן האט נישט קיין הייצונג אויף ווינטער, האט ער אים געגעבן, און מיט דעם איז דער בעל שם הקדוש געווען דער עמוד גמילות חסדים, וויל דורך זיין דרך האט מען געטוען חסד איינער מיטן צווייטן.[11]

*

אבער ווי געזאגט, דער עיקר וואס עס האט אויפגעטוהן, איז געווען פאר דעם פשוטן איד, ער זאל נישט זיין אזוי צוקלאפט ביי זיך, מיר זיצן דאך ביים טיש צוזאמען! און דורכדעם ויגבה לבו בדרכי ה׳ (דברי הימים-ב יז, ו),[12] ער זאל זיך מחזק זיין, ווייל א צובראכענער תהלים פון א פשוט׳ן איד וואס האט אמונה און תמימות, איז נאר מער ווערד ווי די גאנצע זאך פונעם למדן וואס איז מיט גאוות.

---

10 ובלב אהרן (פר׳ ויצא) מביא רבינו שליט״א מהמגן אברהם (טריסקפ׳ בלק) בשם אביו הרה״ק מטשערנאביל זללה״ה בשם מרן הבעש״ט הק׳ נבג״מ, שאמר כי האיש המוטרד בעסקיו כל היום בשווקים וברחובות וכמעט ששוכח שיש בורא עולם, רק בעת שמגיע זמן תפלת מנחה עולה על זכרונו שהגיע זמן התפלה, וגונח ונאנח בלבו בהתבוננות האיך שפנה כל היום בהבלי העולם, והוא רץ לסימטא אחת מן הצד ומתפלל מנחה, הגם שאינו יודע כלל מה הוא מדבר, עם כל זה גם זה חשוב ויקר מאד לפני הבוב״ה, והאנחה שלו בוקעת קיעים עכ״ד, (ועי׳ בשבחי בעש״ט אות קל״ב סיפור הדברים באריכות) ועיי״ש מה שפירש רבינו בזה.

11 וכן מתאמרא משמיה דמרן הקדושת יו״ט זי״ע, דעיקר דרכי החסידות בזמנינו הוא, להיות במסירות נפש שלא לזוז מהשולחן ערוך אף כקוצו של יו״ד, ולמסור נפשו לטובת זולתו להטיב לישראל בגמילות חסדים.

12 עי׳ בלב אהרן כמה וכמה פעמים מה שהאריך רבינו להביא מדברי הישמח משה פר׳ בראשית עה״פ אם תטיב שאת וגו׳, ומדברי הקדושת לוי פ׳ עקב עה״פ ועתה ישראל מה ה׳ אלקיך שואל מעמך, ובקדושה שלישית לפורים.

אז מ׳רעדט פון די אמונה פשוטה פון בעל שם הקדוש, מ׳דערציילט אז ווען עס איז אים געווען ענג אין שטוב, איז ער ארויס געגאנגען און געגעבן א קלאפ ביי א איד אויף א פענסטער, און איז אהיים געגאנגען, איז יענער ארויס געקומען און געפרעגט ווער האט געקלאפט? בקיצור, האט מען אים געזאגט ווער ס׳האט געקלאפט, איז ער אריבער געגאנגען פרעגן וואס האט ער געדארפט? האט דער בעש״ט הק׳ געזאגט אז ס׳איז אים ענג אין ער האט נישט אויף שבת צי אויף יו״ט, איז ער געגאנגען און האט געזעהן אים אריינצוברענגען בהרחבה, שפעטער האט ער אים געפרעגט, איך פארשטיי נישט, אז איר האט געקלאפט, האט איר געדארפט אריינקומען אין שטוב און בעטן? האט ער געזאגט וברכתיך בכל אשר תעשה, פאר יעדן איינעם איז פארשריבן וויפיל מ׳דארף צו טוהן, פאר מיר איז ענוג אז איך זאל געבן א קלאפ אויפן פענסטער, און אזוי איז מיר באשערט ס׳זאל מיר אנקומען.

*

דאס איז געווען חוץ די אינעליכער קרייז וואס דער בעל שם הקדוש האט געהאט מיט זיינע תלמידים, וואס פאר זיי האט ער אויסגעלערנט העכערע ענינים, וואס מיינט אן עבודה פון פירן טיש[13] מיט כוונות ויחודים בשעת׳ן עסן, די דרך פון די צדיקים מעלה צו זיין די ניצוצין הקדושים[14] און צו מתקן זיין די נשמות, אבער דאס האט ער נישט פארלאנגט פון די פשוטי עם.

*

נאך א זאך וואס דער בעל שם הקדוש האט איינגעפירט, צו גיין אין מקוה, זיין נזהר אין טבילת עזרא,[15] פארן בעל שם הקדוש האט מען

13 ע׳ בתפארת שלמה פר׳ האזינו ד״ה לו חכמה בתוה״ד, וזה הסוד גלה לנו קדוש עליון הבעש״ט ז״ל שיהי׳ ארוחת שלחנו עם הנלוים אליו, כדי להשפיע להם השפע מסטרא דקדושה, ונהנה מזיו השכינה, וע״ש שם פר׳ בא ד״ה וילכו, ובפ׳ יתרו ד״ה ויקח יתרו.

14 עיין ייטב לב פר׳ ויקרא ופר׳ שלח מה שהביא מהרב הקדוש העטרת צבי (בקונטרס מאמר יושר דברי אמת בסוף ספר סור מרע ועשה טוב), לפרש אמרם ז״ל (יומא כד.) עבודה תמה ולא עבודה שיש אחריה עבודה, שאם הוא בשעת אכילה הוא מברר ומעלה הניצוצין קדישין מן המאכל לשורשם על ידי כוונת האכילה כמבואר בכתבי האריז״ל, אז מיד כשאוכל עובד את בוראו וזהו עבודה תמה. ועי׳ עוד מה שהאריך בפנים יפות בפ׳ ויקרא ובפ׳ ראה, לפרש הפסוק צדיק אוכל לשובע נפשו ובטן רשעים תחסר.

15 עיין ביושר דברי אמת (אות מ״ב) בשם כתבי הרבי ר׳ בער זללה״ה (ליקוטים יקרים אות קמ״ח) שאמר הבעש״ט שזכה לכל המדריגות שלו הכל הוא בעבור שהתמיד בטהרת המקוה תמיד, ועי׳ בבית אהרן בליקוטים שעל ידי זה תתייסד הארץ.

געוואוסט אז בטלוה לטבילותא (ברכות כב.),[16] און אזוי איז עס מעיקר הדין על פי שולחן ערוך (או״ח סי׳ פ״ח), אוודאי די גרויסע לייט בני עליה ווי די תלמידי האר״י זענען אייביג נזהר געווען דערין, אבער סתם המון עם זענען נישט געגאנגען.

איז געקומען דער בעל שם הקדוש - אזוי שטייט קלאר אין מאור ושמש (פר׳ אמור) ס׳זענען געקומען די שני המאורות הגדולים דער בעל שם הקדוש און דער רבי ר׳ אלימלך און זיי האבן מתקן געווען אין איינגעפירט אז יעדער איינער דארף גיין אין מקוה, יעדער איינער וועט ער גייט לערנען און דאוונען[17] און טון א מצוה, דארף דאס זיין בקדושה ובטהרה, און אפילו דער פשוט׳ער איד זאל אויך לערנען בקדושה

ווער איז דען געגאנגען אין מקוה, א צדיק, א קדוש, א מפורסם מיט זיין חסידות און פרישות, ער איז ראוי זיך צו טובל׳ן אין מקוה, סתם מענטשן האבן דאס נישט געטון, אין א גאנצע שטאט האט געקענט זיין איין אדער צוויי מענטשן וואס זענען געגאנגען אין מקוה, איז געקומען דער בעל שם טוב הקדוש און געזאגט ״יעדער זאל גיין אין מקוה״, נישט נאר די צדיקים, דאס איז דאך אמת אז די תיקוני המקוה זענען זייער גרויס, דאס איז גורם אז מען זאל זיך קענען האלטן על דרך התורה והמצוות און די אמונה, נאר מען האט זיך נישט געהאט אזוי שטארק מתבונן געווען דערין, און דער בעל שם טוב הקדוש האט עס מעורר געווען, (עי׳ עוד שבחי בעש״ט אות י״ב, ובספר בעש״ט פ׳ יתרו אות י״א – ב), און ביי חסידישע אידן איז דאס טאקע אנגענומען אלס א חוב, חק ולא יעבור.

אז מ׳רעדט פון מקוה וואס דער בעל שם הקדוש האט איינגעפירט, מ׳פארציילט א מעשה, בימיו פונעם בעש״ט הק׳ איז אמאל געווען א מעשה, אז א איד האט געהאנדלט מיט ׳קעסלען׳, ער פלעגט מאכן קעסלען פאר בראנפן, איז געווען א פריץ וואס האט גענומען קופער און געגעבן פארן איד ער זאל דאס אויספארעמען און מאכן דערפון א

16 ומרגלא בפומיה דרבינו שליט״א לפרש מה שבטלוהו לתקנת עזרא, כי בכוונה עמוקה עשו כן חכמי ישראל, כי ראו מצבן דישראל בדרא בתראה שיצטרכו לסייעתא דשמיא מרובה, וע״כ עשו בזה חכמה נפלאה לבטל טבילת עזרא, כי המה ידעו שבני ישראל יזהרו בטבילה כמו בשעת התקנה, ויטבלו לפנים משורת הדין, ובזכות זה הקב״ה יתנהג עמנו מדה כנגד מדה לפנים משורת הדין לסייע בידינו להתגבר נגד כוחות היצר ונסיונות הזמן.

17 עיין ליקוטי תורה לבעל התניא (סו״פ תבוא ד״ה והנה קודם התפלה) שג׳ דברים הם להסיר כל המונעים בתפלה, א׳ מקוה, כמו שמצינו במשנה סוף״ח דיומא מה מקוה מטהר, הב׳ צדקה, הג׳ עסק ולימוד ספרי מוסר ובפרט דברי מוסר הנמצאים בזוהר עיי״ש.

כל הזכויות שמורות ©

קעסל, און דער פריץ האט איהם באצאלט פאר דעם, און אזוי האט ער זיך מפרנס געווען. דער איד האט געהאט א שטוב מיט קינדער האט ער געדארפט פרנסה, און האט געדארפט התונה מאכן א קינד, איז ווען ער האט באקומען די קופער האט ער אביסל אראפ געזומען און פון די איבעריגע געמאכט א קעסל פאר'ן פריץ, אזוי האט ער געטוהן אפאר מאל, האט ער שוין געהאט פרנסה. אזוי האט דאס אנגעהאלטן א שטיקל צייט, ביז איינער האט איהם פאר'מסר'ט פאר'ן פריץ, און מ'האט געזומען דאס קעסל און מ'האט דאס אפגעוואויגן און מ'האט גענומען דאס קעסל און ס'האט געפעלט טאקע פון די קופער, דער פריץ איז אריין אין בעס, און ער האט איהם געדראהט אז ער וועט איהם אויסשיסן.

איז דער איד אוועק געפארן צום בעל שם הק' און דערציילט אז מ'האט אויסגעטראכט אויף איהם א בלבול אז ער האט גע'גנב'עט קופער, און דער פריץ איז אזוי אין כעס, און ער איז אין א סכנה צוזאמען מיט אלע אידן פונעם שטעטל, און פירט אויס 'דער רבי זאל מבטיח זיין א ישועה'. זאגט דער בעש"ט הק', 'נו, וועל איך גיין אין מקוה און מ'וועט אויספועל'ן א ישועה'. דער בעש"ט הק' איז געגאנגען אין מקוה, און דער איד איז מיטגעגאנגען, דער בעש"ט הק' האט זיך געטובל'ט אין מקוה, און רופט זיך אן 'וואס האסטו מיר פארציילט?, דו אליין האסט דאך גע'גנב'עט די קופער!.

זאגט דער איד 'רבי, דאס איז נישט דעם רבינ'ס געשעפט!, איך דארף א ישועה און אזויפיל אידן זענען אין א צרה, דער רבי דארף פועל'ן א ישועה', פרעגט איהם דער בעש"ט הק', 'דו קענסט מיר צוזאגן א שטארקע הבטחה אז דו וועסט שוין מער נישט גנב'ענען', האט דער איד צוגעזאגט. האט זיך דער בעש"ט הק' נאכאמאל גע'טובל'ט און געזאגט 'דו קענסט שוין אהיים פארן, דו האסט א ישועה'.

וועט האט דען געלייגט תפילין דרבינו תם, אין שולחן ערוך (סי' ל"ד ס"ב) שטייט נאר אז א ירא שמים לייגט ביידע פאָר תפילין, אבער דער אר"י הקדוש איז זייער שטארק מפליג מיט'ן לייגן תפילין דרבינו תם, און די טהורי לב האבן זיר געפירט ווי דער אר"י הק' און אנגעטון תפילין דרבינו תם, אבער אנדערע האבן דאס נישט געלייגט, איז געקומען דער בעל שם טוב הקדוש און געזאגט, "יעדער זאל זיך אנטון רבינו תם'ס תפילין", יעדער זאל מהדר זיין במצוות. (ע' אשל אברהם סי' ל"ד ס"ג, ועיין עו"ש סי' כ"ה ס"י, ובמהדו"ק סי' י"ח ס"א).

*

אזוי איז דא נאך זאכן וואס דער בעש"ט הק' האט איינגעפירט, וואס אין פראקטישן זין האט ער אויפגעטוהן בא'טעמ'ט צו מאכן דאס אידישקייט.

בימיו איז כלל ישראל געווען זייער בשפל המצב, נאכן כת ש"ץ, איז געווען יעקב פראנק שם רשעים ירקב וואס ער האט געהאט אסאך נאכפלאגערס די פראנק'יסטן, ער האט שפעטער זיך גע'שמד'ט, זיין אמונה טפילה האט שטארק אראפגעברענגעט דאס אידישקייט און אמונה בביאת המשיח. אין די גרויסע שטעט איז נאך געווען גאנץ גוט, אבער מ'האט אויך געווואוינט אין די דערפער, אין די גאנצע געגענט דא ארום איז געווען געפאקט מיט טויזנטער אידן, און דארט האט מען נישט געהאט צויפיל קיין שייכות מיט אידישקייט, ובפרט נאך וואס די פראנק'יסטן האבן דא אפגעטוהן, דער למדן האט זיך נאך געהאלטן מיט זיין לומדות און טוהן מצות ה' בשמחה, אבער דער פשוט'ער איד האט זיך נישט געהאלטן, האט מען פון הימל אראפגעשיקט דעם בעל שם הקדוש, אן אור בהיר בשחקים, וואס ער האט פארשיינט די וועלט, און ער האט מיט א מלחמת קודש מכניע געווען די גרויסע כפירה ואפיקורסות וואס איז געווען דעמאלטס.

און פון הימל האט מען אים געגעבן אזא געוואלדיגן כח, און מיט דעם האט ער פון ותגזר אומר ויקם לך (איוב כב כה),[18] אויפגעהויבן דאס אידישקייט.

*

ער איז ארומגעפארן פון שטעטל צו שטעטל מיט קפיצת הדרך, איין טאג האט ער געקענט זיין דא, און מארגן האט ער געקענט זיין צוויי הונדערט אדער פינף הונדערט מייל ארויפציר, און וואו ער איז געקומען האט ער געמאכט א מהפיכה, די ערשטע זאך האט ער געפרעגט וואו איז דא א חולה אדער אן ארימאן, און ער האט אויסגעהיילט אלע קראנקע רפואות הגוף ורפואות הנפש.

מען האט אים גערופן "בעל שם" וויייל ער האט געטון וואונדעליכע זאכן, דא איז געווען איינער שטערבליך קראנק, און אז דער בעל שם הקדוש איז געקומען און האט געזאגט אז ער וועט זיין געזונט, איז ער גענעזן. א צוויטער איז געווען אן ארימאן, און דער בעל שם הקדוש איז געקומען איז יענער געווארן רייך. און דאס האט געמאכט א רעש, ס'איז געגאנגען אזוי מפה לאוזן, ס'איז געווארן צושפרייט אז ער האט אזא הימל'ישן כח, וואס דער צדיק זאגט וועלט מקוים, איז מען געווארן צוגעצויגן צו אים.

מ'האט געזעהן אז ס'דא א באשעפער אויף דער וועלט, און רצון יראיו יעשה (תהלים קמה, יט), ער האט געזאגט פאר יעדן וואס ער האט געוואלט, פאר איינעם געזונט און פאר א צווייטן עשירות, און אלעס אזוי ווי ער האט געזאגט. און דורכדעם האט ער געהאט א כח מדריך צו זיין אידישע קינדער, מ'איז געקומען צו אים און מ'האט געזאגט יא רבי, וואס וויל דער רבי, וואס זאגט דער רבי, מ'האט אלעס געפאלגט וואס ער האט געזאגט.[19]

איינע פון די מופתים פון בעל שם הקדוש פארציילט מען, איינער פון די רבי'ס איז אנגעקומען אויף א פלאץ, האט ער געזעהן ווי אזוי א איד שרייט אויף אן א אלטער איד, האט ער געפרעגט 'וואס איז דאס?, האט דער יונגער מענטש געענטפערט 'דער אלטער איז מיין זוהן...', וויייל וען ער איז געווען א יונגל איז ער גאנץ אין בית מדרש אין מעזיבוש, און דעמאלטס איז נאכנישט געווען קיין סידורים פאר יעדן איינעם, און פארן בעל שם טוב איז געווען אנגעגרייט א סידור אויף זיין פלאץ, און דאס יונגל האט געדארפט א סידור, איז ער צוגעגאנגען און געמומען דעם סידור פון בעש"ט הק', שפעטער וועט דער בעש"ט הק' איז אריינגעקומען אין בית מדרש האט ער געזען אז ס'פעלט איהם זיין סידור, האט ער זיך אויסגעדרייט זוכן דעם סידור זעהט ער דעם יונגל אז ער האט דעם סידור, זאגט ער איהם, 'יונגעלע, זאלסט לעבן הונדערט און צוואנציג יאר, נאר גיב מיר צוריק מיין סידור...', און ער האט טאקע גלעבט הונדערט און צוואנציג יאר. ער איז שוין טאקע געווען א אלטער איד, אבער ער האט זיך נאך געהאלטן פריש און יונג, און זיין זוהן האט שוין אויסגעזעהן עלטער פון אים, און וועט דער זוהן האט אים עפעס נישט געפאלגט האט ער אים אנגעשריגן. – דאס איז געווען רבי יעקב פיש ז"ל (ראה"ק דקאלוב) ער האט געהאט א ברכה אויף אריכות ימים פונעם בעל שם הקדוש. ער איז אלט געווען ביי די פטירה איבער הונדערט יאר.

נאך א מעשה איז געווען, אין איינע פון די דערפער איז געווען א איד וואס איז געווען שילדיג געלט פאר זיין פריץ און האט נישט געהאט צו באצאלן האט אים דער פריץ אריינגעווארפן אין תפיסה. -

18 מפורסם לשון קדשו של הרה"ק רבי מנחם מענדל מוויטעבסק בפרי הארץ (מכתב י"ט), היו היה דבר ה' ביד הבעל שם, ויגזור אומר ויקם, אחד היה ומהקדמונים לא קם כמוהו, ואחריו על עפר מי יקום.

19 עי' בענין זה בתפארת שלמה רמזי פורים (ד"ה תשועתם), וכעין זה דרש הגה"ק הייטב לב בהספידו על הרה"ק מוצאנז זי"ע ונדפס בייטב פנים (פתיחה לער"ח אלול, ובייטב לב (פר' האזינו אות ה).

כל הזכויות שמורות ©

בימים ההם פלעגן די פריצים טון וואס זיי האבן געוואלט - אמאל פלעגט זיין עס איז געווען מענטשן אז מען האט זיך פארדינגען צו ארבטן ביי א בעל הבית פאר א עטליכע יאר אזוי האט מען פארדינט אפאר דאללאר, אין יענעם דארף איז געווען א איד וואס האט זיך פארדינגען ביי א בעל הבית פאר א פאר יאר, אזוי אז ער האט שוין זיך צוזאם געשפארט א סכום געלט, וועז ער האט געהערט אז מען האט אנגעשפארט א איד האט ער גענומען זיין אפגעשפארטע געלט און איז געקומען צום פריץ און האט געבעטען אז ער זאל באפרייען דער איד, דער פריץ האט געזאגט אז עס איז נישט גענוג געלט. דארט וואו ער האט גיארבט איז איך געווען א מיידל וואס האט זיך אויך פארדיגען האט ער איר געבעטן אז זי זאל אויך געבען איר געלט פאר פדיון שבי', האט זי געזאגט אז זי האט געזאמלט דאס געלט כדי זי זאל קענען חתונה האבן, האט ער געזאגט אז מען קען זיך משדך, זי האט אוועק געגעבען איר אפגעשפארטע געלט אזוי האט מען באפרייט דעם איד.

דער בעל שם הק' וואס איז געווען ווייט אוועק האט געזען די מסירת נפש פון די צוויי פשוט'ע אידן איז געקומען צו פארן צו די חתונה, ער האט מיט גענומען מיט זיך עטליכע תלמידים און ער האט געטראפן די חתן כלה אין א קרעטשמע, און האט געזאגט אז דא וועט זיין די חתונה. מען האט אנגעגרייט א חתונה, אינמיטן די חתונה זאגט דער בעל שם הק' אז ער געט א גאנצע דארף פאר דרשה געשאנק, - עס איז דאך דער מנהג אז מען געט דרשה געשאנק - האט א תלמיד זיך אנגערופען אז ער געט די קרעטשמע, און א צווייטער האט געזאגט אז ער געט א גרויסע סכום געלט א.א.ו.ו. נאך די חתונה זענען די פארפאלק געגאנגען אין וועג אונמיטן האבן זיי געהערט קולות פון ערגעץ איז ער געגאנגען זעהן וואס זענען די קולות האט ער געזען ווי א יונגעל דערטרענקט זיך אין וואסער האט ער ארויס געראטעוועט דאס קינד. ער האט מיטגענומען מיט זיך דאס קינד. וועז זיי זענען אנגעקומען אין דארף האט ער געהערט אז דער פריץ'ס קינד האט זיך פארלוירן, האט ער געזאגט אז ער האט געטראפן א קינד און דאס איז געווען דער פריץ'ס קינד, זייער שמחה איז געווען זייער גרויס האט דער פריץ געזאגט אז ער געט אים א גאנצע דארף, דארט איז אויך געווען פון די פריץ'ס משפחה - זיי האבן אויך געהאט גרויסע נכסים - האט איינער געזאגט אז ער געט יענע קרעטשמע דארט וואו עס איז געווען די חתונה וואס האט באלאנגט פאר אים, און א אנדערער האט געגעבען א גרויסער סכום אזוויוי די בעל הק' און די תלמידים האבן געזאגט ביי די חתונה.

*

דער בעל שם הקדוש האט יעדען איינעם מחזק געווען, רחמנא לבא בעי (סנהדרין קו:), מ'דארף מקיים זיין מצות, אבער דער עיקר איז דאס הארץ איז פארן אייבערשטען, טאקע דו מיט דיין צובראכענעם תהלים מיט אמונה און פשטות, דער פשוט'ער איד מיט זיין עבודה מיט א ריין הארץ, איז מער חשוב ביים רבונו של עולם פון דעם למדן וועז ער האט גאות. און אז דיין תהלים איז יא חשוב, ממילא דארפסטו אויך גיין אין מקוה, און דו דארפסט יא מהדר זיין במצוות, אפילו ביזט א פשוט'ער איד, דו דארפסט יא דאוועגען אויפן קול.[20]

*

ביי די אשכנזים ביים דאוועגען איז דער גאנצער עולם געזעסן אין בית המדרש שא שטיל, מ'האט נישט געהערט קיין גרודער, נאר דער חזן וואס איז געווען ביים עמוד ער האט געדאוועגט אויפן קול און זיך שיין געגארגעלט, דער עולם איז געזעצן שטיל ווי מיט דרך ארץ - אוודאי די אידן בני עליה וואס זיי האבן עוסק געווען אין תורת הנסתר, כוונת האריז"ל, ביי זיי איז דאס דאוועגען געווען א גאנצער עסק, אבער ביי סתם אידן נישט.

איז געקומען דער בעש"ט הק' און האט געלערנט אז יעדער איד איז חשוב, אויב אזוי, דארף יעדער איד צו דאוועגען מיט א חיות דקדושה, אויפן קול, מיט שמחה, און התלהבות. ביי חסידים זינגט מען ביים דאוועגען, איינער מער איינער ווייניגער, אבער ביי אלע חסידים זינגט מען ביים דאוועגען, ווייל דאס דאוועגען איז מיט א שמחה של מצוה.

ביז דעמאלס האט מען געווואוסט, אז תפלה מיט התלהבות באלאנגט נאר פאר תלמידי חכמים גדולי ישראל, פשוט'ע מענטשן קענען זיך אין דעם בכלל נישט מיטטיילן, זיין תפלה האט דאך נישט קיין חשיבות, נו, ווי אזוי זאל ער גאר האבן התלהבות? ממילא האט ער זיך ניטאמאל פרובירט אנצוכאפן דערין, איז געקומען דער בעל שם טוב און ארויסגעברענגט דעם קרוב ה' לכל קוראיו, דער אייבערשטער קוקט ארויס צו די תפלה פון יעדן איד, אין סיי וועלכע מדריגה ער איז נאר, (עי' מאור עינים ליקוטים ד"ה ועשית ציץ ובד"ה כי ב"ה ה'), יעדער קען מתפלל זיין צום אייבערשטען, א פשוט'ער מענטש מעג זיך אויך שאקלען, ער מעג אויך דאוועגען אויפן קול, און קען אויך דאוועגען מיט התלהבות. (מאור ושמש פ' ויחי ד"ה פן פורת)

בכלל, אסאך כח האט מען ביי חסידים אריין געלייגט אין תפלה, דאס התלהבות התפלה האט אפילו געברענגט דאס צוזאמען קלאפן מיט די הענט ביים דאוועגען אונטער טאנצנדיג פון גרויס התלהבות, ווי מען זעט אז מיזוכט דאך אפילו אויף שבת היתרים דערויף.[21]

די פשוטי עם האבן אויפגעלעבט, עס האט זיי שטארק געהויבן, זיי האבן אויך אנגעפאנגען צו דאוועגען מיט התלהבות, אזוי איז עס, ביז ווילאנג א מענטש פילט נישט אז ער איז חשוב אין די אויגן פון באשעפער, פאלט אים נישט ביי אז מען ערווארט פון אים עפעם, אבער ווי נאר ער ווייסט אז מען ערווארט פון אים עפעם, זהטה ער זיך צוצושטעלן צו דעם, פון אים פארלאנגט מען דאך אויך עפעם, ער דארף זיך צושטעלן צו דעם וואס מען פארלאנגט פון אים, און אז מ'טוט, און אז איך בין שוין יא חשוב, קען איך שוין יא טון עפעם א נחת רוח פארן אייבערשטן, און אזוי איז מען שוין געשטיגן, איינער צוואנציג פראצענט, איינער פופציג פראצענט, און איינער צען פראצענט.

דאס איז די גרעסטע מופת אז דער בעל שם הק' איז נסתלק געווארן תק"כ, און היינט צוטאג זענען נאך דא חסידישע אידן וואס קאכן ביים דאוועגען פרייען זיך מיט א מצוה אפילו עס איז נישט אזויוי אמאל אבער עס איז נאך אלס דא טויזענטער אידן וואס ברענען ביי א מצוה. - דאס איז די גרעסטע מופת, ער איז געווען המאיר לארץ ולדרים עליה, ער האט אריין געברענגט א חיות אין אידישקייט, ער האט אריינגעברענגט אז אפילו מען איז נישט אזא תלמיד חכם קען מען קאכן ביים דאוועגען טאנצן ביים דאוואנען.

*

ביי די אשכנזים האט מען נישט געפאשט ביים דאוועגען שבת, אזוי ווי די פשטות הדברים וואס שטייט אין שולחן ערוך (או"ח סי' של"ט ס"ג) ביים זינגען, אבער ביי חסידים האט מען יא געפאטש, נישט אז מ'האט געפאטש, נאר מ'האט געדאוועגט מיט אזא קאך אז עס האט זיך געפאטשט פון זיך

---

20 עי' מאור ושמש (פ' ויחי) ובפרט בדורינו העיקר הזדכוכות לבוא לידע אלהותו ועבדות השי"ת העיקר הוא התפילה, מעת שבא הבעש"ט הקדוש זצוק"ל הציץ וזרח אור התנוצצות קדושת התפילה בעולם אל כל מי שרוצה לגשת לעבודת השי"ת.

21 עי' אשל אברהם להקב"ה מבוטאשטש סי' של"א, ומתאמרא משמיה דצדיקים דהמכין כף אל כף בעת אמירת לכה דודי ולא תבושי, ניצולין מכף הקלע.

כל הזכויות שמורות ©

אליינס, און ס׳האט זיך געטאנצן ביים דאוועגן פון זיך אליינס, מיט א שמחה און א חיות.[22]

און מ׳האט געטרינקן א לחיים נאכן דאוועגן, ווייל די עבודה וואס מ׳האט אריינגעלייגט ביים דאוועגן איז נישט געווען פארשלאפן, מיין דאוועגן איז יא חשוב ביים רבונו של עולם, און מ׳זיצט ביי א לחיים יעדער איינער צוזאמען, גדולה לגימה שמקרבת.

ס׳ווערט געברענגט (ע״ פ בכנסת יחזקאל פ׳ במדבר, וכע״ז מובא בעטרת ישועה פ׳ שמות) אז דער ראפשיצער רב זי״ע האט געזאגט וואס איז דער חילוק צוישן איהם און זיין חבר, זיי האבן ביידע צוזאמען געהארעוועט און אויפגעשטאנען פארטאגס, נאר דער חילוק איז געווען ביים גלעזל בראנפן נאכן דאוועגן, ״מיין חבר נאך אזא גרויסע עבודה זעצט ער זיך אראפ נאכן דאוועגן טרינקען א גלעזל בראנפן, און ער טראכט אזוי אריין וי אזוי האט מיין טאטע געדאוונט, טראכט ער אז איך שטיי העכער פון מיין טאטן קומט מיר דאס גלעזל בראנפן, אבער איך - האט דער ראפשיצער רב געזאגט אויף זיך - אז איך קוק צו די עבודה פון מיין טאטן און פון מיין זיידן, זעה איך אז כ׳האב נאכנישט אנגעהויבן, און דאס גלעזל בראנפן טרינקט זיך שוין נישט אזוי״.[23]

*

דער בעש״ט הק׳ האט אויסגעלערנט אז ביי יעדן איד איז שייך עבודת ה׳ דורך אכילה ושתיה. - פאר זיינע תלמידים די בני עליה, זיין אינערליכער קרייז, האט ער געלערנט די עבודה פון מעלה זיין די ניצוצין הקדושים, ווי ס׳איז באקאנט די טייטש פון בעל שם טוב (בפירושו על הוח נדפס בסידור תפלה ישרה, ובספר בעש״ט יתרו אות כ״ו, על הפסוק (תהלים קז ה) רעבים גם צמאים) דער אויבערשטער האט געמאכט אז א מענטש זאל זיין הונגעריג און דארשטיג, ווייל נפשם בהם תתעטף, כדי צו מעלה זיין די ניצוצין הקדושים, די גרויסע עבודה וואס איז דא אין דעם. אבער אפילו פאר די פשוטי עם איז אויך דא אן עבודת ה׳ פון אכילה ושתיה.[24]

אין די צייטן פארן בעל שם הקדוש האט מען געווואוסט אז מען דארף מרבה זיין מיט תעניתים פארן תיקון הנפש, ווי מ׳זעהט אין רוקח אין אנדערע ספרי מוסר, אבער דער בעל שם הקדוש האט געזעהן אז די דורות ווערן שוואכער, און אויב מ׳פאסט האט דער גוף נישט קיין כח צו עבודת ה׳, מ׳האט נישט קיין קלארן מוח צו לערנען און דאוועגן, האט ער געזאגט אז מען זאל נישט פאסטן,[25] אז מ׳עסט נישט איז מען צוגעלייגט און מ׳איז נישט בשמחה, האט ער געזאגט מען זאל יא עסן כדי מ׳זאל האבן כח צו דינען דעם היליגן באשעפער, און ס׳זאל זיין עבודת ה׳ בשמחה, מ׳דארף עסן און שלאפן וויפיל עס פעלט זיך אויס אז מען זאל האבן כח צו לערנען און דאוועגן. ווייל יעדער איד אפילו ווער עס האט נישט קיין כח צו פאסטן, איז זיין עבודה אויך חשוב ביים רבונו של עולם - דער עיקר איז דאס הארץ איז פארן אויבערשטן.

*

אזוי האט די כת - ווי מ׳האט עס ערופן בימיו א ״כת״, אבער ס׳איז געווען א היליגע כת - פון בעל שם הקדוש ותלמידיו צוביסלעך איינגענומען דעם ציבור, מיט זיין גרויסע קדושה וואס ער האט פארשיינט די וועלט מיט זיין קדושה, ס׳איז געווען א היליגער אור וואס האט באלויכטען, אז מ׳האט אים נאר אנגעקוקט האט דאס שוין משפיע געווען, ער האט נישט געדארפט מסביר זיין, ווי דער פסוק זאגט (דברים כח י) וראו כל עמי הארץ כי שם ה׳ נקרא עליך וירא ממך, זיי וועלן האבן יראת שמים, ממ״ך פון דיר, אז מ׳האט אים נאר געזעהן, האט זיך אנגעכאפט זיין גרויסע קדושה און עס האט זיך פארשפרייט, דאס האט אויפגעהויבן אידישקייט בימיו, ס׳זאל זיין א פרייליכע אידישקייט, א געשמאקע אידישקייט, און ס׳האט אנגעהאטן שפעטער אויך ביי תלמידיו ותלמידי תלמידיו.

אשרינו מה טוב חלקינו אז מיר זענען חסידים, ס׳איז דא א גרויסע וועלט, אסאך אידן וואס זענען נישט קיין חסידים, אונז דארף מיר זיך פרייען אז אבות אבותינו זענען געפארן צו די צדיקים תלמידי תלמידיו, און זיך געהאלטן צו דעם דרך, און מיר ווערן אנגערופן חסידים.

מיר דארפן זאגן יישר כח פארן בעל שם הקדוש פאר דעם אלעם, וואס מיר לעבן בכחו ובזכותו, ווי צדיקים האבן געזאגט אז עד היום הזה וועלן א איד האט נאר א הרהור תשובה און אן התעוררות דקדושה איז דאס פונעם כח פון בעל שם הקדוש,[26] סיי צוליב זיין פנימיות׳דיגער עבודה מיט זיין אינערליכער קרייז, וואס מיט זיי האט ער עוסק געווען אין תיקון נשמות ערב שבת ביי מנחה און אנדערע זמנים, ער האט מתקן געווען נשמות פון הונדערטער יארן פון בעפאר[27] און נאכדעם, און סיי וויייל ער האט איינגעפירט די זאכן בא׳טעמ׳ט צו מאכן דאס אידישקייט צו דינען השי״ת מיט שמחה, וואס פון הימל האט מען אים געגעבן אזא הימל׳ישן כח צו דעם אלעם.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

---

22 ע״ בצוואת הריב״ש (סי׳ צ״ז) תפלהש הוא בשמחה גדולה, בודאי הוא יותר מקובלת לפניו יתברך שמו יותר מהתפלה בעצבות בבכייה. ועי״ש עוד (אות קי) לעבוד את השם ביראה ובשמחה והן תרין רעין דלא מתפרשין ויראה בלא שמחה הוא מרה שחורה, ולא יאות לצער על עבודת השם האיך לעבוד, רק תמיד יהיה בשמחה, עיי״ש. וידוע המעשה שהביא בייטב פנים (מאמר יפה לעינים אות יח) עם זקינו הישמח משה עם הרבי מלובלין. ומרן רבינו ז״ל הדברי יואל כתב בהסכמתו לספר בעש״ט עה״ת, ואף בנגלות כל דיבור מתורת רבינו הבעש״ט זי״ע משמח נפש כל חי ומלהיב הלב לעבודת השי״ת, עכ״ד.

23 וע״ בברך משה (פרשת במדבר עמ׳ כ״ב) מה שפי׳ בזה מאמר המדרש בשעה שקיבלו ישראל את התורה נתקנאו בהם אומות העולם מה ראו אלו להתקרב יותר מן האומות וכו׳, וזהו ביאור מאמר המדרש הנ״ל כי אצל בני ישראל מביא היחוס לידי ענוה ושפלות רוח, בהעריכם את מעשיהם נגד מעשה אבותיהם הקדושים, ודבר זה גורם שיהיו מעלין בקודש תמיד בעבודת ה׳, עיי״ש. וע״ מה שביאר בזה מרן רבינו שליט״א בשערי שמחה (אות מ״ב) מנהג הצדיקים לספר יחוסיהן קודם שעושין התקשרות תנאים, עיי״ש.

24 בתולדות יעקב יוסף (פר׳ וארא) בכל דרכיך דעהו שיתן הדעת בכל דרכיו, שהוא דבר נפלא, כמו ששמעתי ממורי דברים פרטיים בזה איך יתן הדעת בכל דבר הגשמי, גם כן להעלותו ולקשרו ולחבר את האוהל להיות אחד. וע״ עוד בצוואת הריב״ש בענין זה.

25 עיין בדברי תורה (מהדורא ר׳ אות ו) שיטת רבינו הבעש״ט הק׳ זצ״ל שהגם שהתעניתים וסיגופים הם דברים גדולים לטהרת הנפש וטהרתה מחטאיה, מכל מקום למי שהתענית מחליש את גופו ומביאו לידי עצבות רח״ל אז יעסוק יותר טוב מזה בתורה ועבודה וטבילת טהרה, ולא יתענה רק תעניתים המחוייבים היינו ד׳ צומות, עכ״ל.

26 כן מתאמרא משמיה בשם הרה״ק מהר״י מבעלזא זי״ע, שכשנמצא בעולם איזה איש ירא שמים ווי עס געפינט זיך אפילו א ערליך דייטשיל אין די גאנצע וועלט הכל מכח הבעש״ט, עכ״ל. וכעין זה מובא בהקדמת ספר בעש״ט עה״ת אות ס״ד בשם הרה״ק רבי מרדכי מטשערנאביל שאמר, אנו מאמינים שעד ביאת הגואל ב״ב כל מה שיאנח איש אחד מישראל וישבר לבו בהרהורי תשובה, הכל הוא מכח הבעש״ט זי״ע.

27 ע״ בתפארת שלמה לחנוכה (ד״ה לעושה אורים גדולים) מעשה שהיה אצל הבעש״ט, ובאמרי פנחס שער ט׳ אות א׳ עיי״ש.

כל הזכויות שמורות ©